

TOMÁŠ NOHEJL, DANIELA HAVRÁNKOVÁ

Jan Tříška

běhá 34 let.

Denně.

**NIKDY
NEVYNECHAL**

DOSUD JSME NEMLUVILI S TAKOVÝM VYTRVALCEM! ASI NE, CO SE TÝKÁ KILOMETRÁŽE, ALE PRAVIDELNÉ ZÁTĚŽE. JAN TŘÍŠKA TADY NEHRAJE. OPRAVDU BĚHÁ. DESÍTKY LET. DEN CO DEN, NEJČASTĚJI RÁNO. „POTŘEBUJU TEN REŽIM, TU DISCIPLÍNU,“ ŘÍKÁ V EXKLUZIVNÍM ROZHOVORU.

Dnes bylo typické teplé letní ráno. Jak jste si zaběhal?

Dobře. Já si zaběhám každý den stejně.

Opravdu chodíte denně?

Třistašedesát pět dní v roce. Opakuji tři-sta-še-de-sát pět dní v ro-ce.

Jak dlouho?

Třicet čtyři let.

Cože?

Začal jsem o vánocích roku sedmasedmdesát, náhodou, v zasněžené Ottawě, kdy mi jeden člověk řekl: Dostal jsem running shoes. Já mu povídám: Co to je? Pro mě existovaly jenom tenisky nebo boty. Běžecské boty jsem viděl prvně v životě. Jestli ti budou, tak si je vem, pověděl mi. Byly mně. Tak jsem vyběh' na zmrzlou zasněženou silnici v neighborhoodu, takové okrajové čtvrti města. A od té doby dennodenně běhám.

Opravdu jste nikdy nevynechal, ani jeden den?

Ne...

... fakt?

Ne, ať jsem kdekoliv, a to cestuju strašně moc.

Běháte vždycky po ránu?

To ne. Většinou tak můžu, protože to je nejšíkvnější doba, kdy po vás nikdo nic nechce. Kromě vás, co mě chtějí v pět ráno fotografovat... Někdy kvůli letadlům a tak dále to musím změnit. Pak jdu v poledne, odpoledne nebo večer. Ale ten režim mám. Ve 4.45 vstanu a v 5.00 jsem na silnici. Ať jsem, kde jsem.

Běháte vždycky stejnou vzdálenost?

Hele, to je to, o čem člověk v pětasedmdesáti nerad diskutuje. O vzdálenosti a o rychlostech.

„Běhání je běhání. Pro mě filozoficky znamená disciplínu. Já potřebuju ten režim. V povolání, kde máte tolik nepravidelnosti jako herectví, je důležitý, aby existovalo něco konstantního, co se nemění.“

A před těmi třiceti lety?

Měl jsem období, kdy jsem běhal vždycky čtyři míle. Okolo šesti a půl kilometru. Pak se to od určitých dat změnilo na čtyři kilometry a potom na tři kilometry a dál už mluvit nebudu... Bydlím ve velmi kopcovitým neighborhoodu, jak se to řekne česky, sousedství. Sám sobě říkám, že těma kopcema kompenzuju rychlost i vzdále-

Žádný filozofování! Jinak končím...

Před pátou ráno ještě za šera vycupital z hotelu uprostřed Václavského náměstí přesně podle domluvy, k níž se ozval sám ze svého iPhonu. „Ahoj, já jsem Honza,“ usmál se. Pak zapůzoval pro fotografa a vyrazil. Než jsme si sedli k povídání, stihl absolvovat lekci saxofonu a vyřídít maily a telefony. Neuvěřitelně činorodý, akční, vstřícný a příjemný společník je slavný česko-americký herec, letos už 75letý Jan Tříska. „Ale žádný filozofování o běhání. Jinak končím,“ zahrozil jedinkrát. A pak se hned zase usmál. Seděl proti nám a my si vychutná-

FOTO: MARTIN SYMON

váli jeho výraznou díky, bavili se, jak měnil výrazy v již notně vrásčité tváři. A pak se těšili z pochvaly našeho časopisu, který dostal před týdnem. Úžasné představení.

nost. Když jsem doma v el ej (Los Angeles, nedaleko magické Mulholland Drive, pozn. red.), běhám do kopce a z kopce a nemám to změřený automobilem. Každý den mezi pětadvaceti a třiceti minutama.

Musíte se aspoň někdy přemlouvat, že se vám nechce?

To jo, přemlouvat jo, když nejste moc vyspanej. Ne že jsem takovej běžec, ale mám takovou povahu: Kdybych vynechal, šíleně bych si to vyčítal. O běhání nelze moc filozofovat. Běhání je běhání. Pro mě filozoficky znamená disciplínu. Já potřebuju ten režim. V povolání, kde máte tolik nepravidelnosti jako herectví, je důležitý, aby existovalo něco konstantního, co se nemění.

Běh.

Vstanu ve 4.45, ať se děje, co se děje. Nemusím se dívat ven, to je výhoda bydlení v Kalifornii, celý rok máme skoro stejně. Natáhnou na sebe trenýrky a tričko, nasadím

a zbývá mi dost času vyřídít email. Ještě je tma. Žiju na 33. rovnoběžce, tam je tma mnohem déle a večer dřív než tady na padesáté. Mám tak čas jen pro sebe, až pak se teprve probouzí svět. Když se mě žena ptá: Proč běháš v tak šílený čas, odpovídám: aby sousedi neviděli, že běhám tak pomalu.

Pod rouškou tmy...

Přesně tak.

Hledal jste v začátcích touhu po výkonu, nebo jen po udržení kondice, či jste snad chtěl naplnit ideály starořecké harmonie těla i ducha, kalokagathiu?

Vždycky v tom hrálo roli, že se člověk cítí mnohem líp, udržuje si pořádek stejnou váhu. Já nosím džíny, stejnou saju jako ve dvaadvaceti, když jsem hrál Romea. Teď, když jsem starěj, říká mi můj doktor, abych polykal kalcium. Ale pomáhá ti hodně to bušení do kloubů, to vytváří kalcium líp samo v kostech. A ještě mám lízat zdi... Ale běhání mi pomáhá víc.

Postavil jste se někdy na startovní čáru?

Moje dcera mě chtěla přihlásit v Minneapolis na maraton. Ale já ji říkal: Ty ses zbláznila, to bych nikdy neuběhl. To se mejlíš, ty, po svém celoživotním tréninku. Ne, neuběhl bych to.

Při vaší cílevědomosti?

Nikdy jsem si v tom nevěřil. A mě na tom osamoceném běhání také baví ta nekompetitivnost, že s nikým nesoutěžím. Tuhle se mě někdo úplně nesmyslně zeptal, byla to ta dotyčná, jak to, že běhám sám? A já jsem myslel, že se zbláznila. No samozřejmě, že sám. Pro mě to je jedna z nejdůležitějších věcí, že jsem sám. Protože ti běžci, které občas zahlédnu, jak běží vedle sebe a v podstatě žvaní, tak to mohou dělat v kavárně, že? Máme tu už přece název románu Osamělost přespolního běžce.

dobry boty. Tvrděj', že mají vydržet pět set mil, tak je měním jednou ročně. Koupím si ty nejkvalitnější, co jsou k máni. V Kalifornii běhá každěj, takže jsou za slušnou cenu. A to je všechno. Víc za tím nestojí.

Vyrazíte nalačno?

Nic nejím, nanejvýš se napiju trochu kafe nebo čaje. Pak se těším na dobrou snídani

Velké představení. Tak vypadal věhlasný herec i při rozhovoru.

Necháváte při běhu volně plynout myšlenky? Mně se právě při osamoceném běhu vše v hlavě samo rovná, myšlenky se třídí, vystupují do popředí důležité věci, objeví se nápad.

Já se při běhu učím, opakuji si své role. Ne nahlas, ale v duchu, anebo si je i mumlám. Takže třeba ten text, který jsem teď natočil v zoologické zahradě v Praze, ten jsem se učil v Chairman Oaks California, na mé obvyklé trase.

a beer (česky Teď není čas na běhání, dej si pivo)! Tak to je v pořádku. Ale běda, když si ze mě dělají srandu a řvou na mě a chtějí se připojit. Protože se mi v Praze mockrát stalo, že se mi někdo nalepí těsně za rameno a snaží se sám sobě dokázat (je mu o čtyřicet let míň než mně), jaký je frajer. Dýchá mi na krk. Já ho sleduji jen periferním viděním. A hrozně se bojím, že o mě škobrtne, já padnu na hubu a sedru si ji o pražskou dlažbu.

stav myslí. Odcházel jsem z Československa, sem už jen dojíždím do jiné země.

Bydlíte vždycky tady na Václavském náměstí?

Ne, v tomto hotelu bydlím poprvé.

A nechtěl jste bydlet někde na okraji v přírodním prostředí?

Ne. Abych vám řekl pravdu, bydlím tam, kam mě produkce strčí. Já jsem teď řadu let

„V Americe se mě nikdo neptá: Proč běháš? Tam je na to každý zvyklý. Jako by se tázali, proč si čistím zuby, proč se holím, nebo proč si myju vlasy. Takové otázky nepadají.“

A když zrovna zapomenete, jak si ověříte správné znění textu?

Snažím se si to vybavit. Když to nejde, doběhnu domů a v kuchyni to mám na kantru. Tam si zkontroluji, co jsem zapomněl.

Máte ale nějaké kamarády, s nimiž se bavíte následně o běhání? Jde přece o sdílení zážitku.

Ne, vůbec. O běhání se bavím prvně s vámi. Ještě chci říct k té osamělosti a té neosamělosti toto: Praha má jednu jedinou šílenou nevýhodu, že v době, kdy běhám, je na ulici strašná spousta opilců. Mezinárodní společnost opilců, kteří na mě volají.

Vadí vám to?

Když je to sranda, tak je to dobrý. This is no time for jogging, have a beer, have

V Čechách a v Americe se na běhání stále pohlíží jinak, že?

V Americe si vás při běhu nikdo nevšimne, tam běhají celé hordy lidí. V New Yorku kolem vodojemu v Central Parku to jsou doslova zástupy lidí, kteří běhají, jako by se pořádali nějaký mezinárodní závod, ale přitom jde o běžné běhání. Kdežto tady jste ještě pro některé lidi exot. Speciálně když přiletím a neběžím brzy ráno a musím běžet třeba v jedenáct, musím se prodírat mezi chodci na Příkopech nebo na Národní třídě. Tak občas cítím, jako že jsem exotický exemplář. Proč? Kam běží? Ať jde do prdele (velmi tiše).

Jste ale stále Čechem v Americe, ne?

Ne, jsem Američan. Je snadné se jím stát. Žiju tam dlouho, vyhovuje mi ten styl. Je to

bydlel v hotelu Jasmin v ulici Politických vězňů na rohu Opletalovy. Takže nyní mám tu trasu poměrně stejnou jako odtamtud. Běžím dolů na Příkopy a po Národní třídě. Já si absolutně nevybírám, běžím tam, kde zrovna jsem.

Nehledáte si příhodné terény?

A běžím pokud možno tam i zpátky toutéž cestou, protože jednou jsem zabloudil v Paříži ve velkém mrazu. Neměl jsem u sebe ani halíř, navíc to bylo první den, co jsem byl ubytován v tom hotelu a neznal jsem adresu. Měl jsem opravdu strach. Byl jsem zpocený a začalo to na mně mrznout. Měl jsem strach, že nenajdu cestu zpět.

A našel jste ji?

Naštěstí jsem našel cestu zpátky... Tak tím

končíme, ne? Vy chcete filozofovat, ale já už nebudu.

Ještě nám řekněte, jaký jste musel podat nejsportovnější herecký výkon.

O jo, kdysi dávno jsem točil film Lidé z maringotek, kde jsem jezdil na koni a šlo o tak zvané voltžirování. To znamená, že kůň byl neosedlaný a že jsem se na tom naučil jezdit v aréně i tak, že jsem se na něm postavil. Tak-

když jsem o běhání ještě neměl ponětí, že s tím vůbec někdy začnu. Takže jsem si říkal, když to mohl dělat Zátopek, tak ty to můžeš dělat taky.

Byl jste vrstevníkem Josefa Odložila, nepotkal jste se s ním na nějaké akci? Oba jste bývali mladé hvězdy svobodnějších šedesátých let...

Ne. Ne, omlouvám se panu Odložilovi, ale ne.

„Vstanu ve 4.45, ať se děje, co se děje. V 5.00 jsem na silnici. Mám tak čas jen pro sebe, až pak se teprve probouzí svět. Když se mě žena ptá: Proč běháš v tak šílený čas, odpovídám: aby sousedi neviděli, že běhám tak pomalu.“

že to byl můj nejsportovnější film. Teď jste mě zastihli, že se učím na saxofon, předtím jsem se do Obecné školy učil na housle, takže mám spíš hudební než sportovní zážitky.

Víc jste nespořtoval?

Kromě běhání jsem jezdil dennodenně na kole, ale s tím jsem skončil, neboť jsem si právě ve svém soustředění na překrásném kole zlomil najednou obě dvě ruce. U kol miluji ten bicyklistický mechanismus, který mě strašně vzrušuje a zajímá. Ale to kolo jsem dal pryč a už ho nechci vidět – bohužel. To byl hnusnej pád.

O běhání si s nikým nepovídáte. Vaši kamarádi, kteří třeba nemají žádný významný vztah ke sportu, typu Václava Havla, se vás třeba neptají – proč běháš?

Ne vůbec. V Americe je na to každý zvyklý. Jako by se mě ptali, proč si čistím zuby, proč se holím, nebo proč si myju vlasy. Takové otázky nepadají.

Takže se v Americe při běhu cítíte lépe, když je to tam tak přirozené?

No ano, já se cítím líp, že běhám. Že běhám. Ale jestli líp tam nebo tady, to nemůžu říct.

Máte ještě nějaký zážitek z běhu, kdy to bylo z nějakého důvodu obtížné a musel jste překonávat víc překážek než vlastní odhodlání?

Bývalo to těžké, když jsem hrál divadlo ve státě Minnesota v Minneapolis. Tam jsem kolikrát ráno běhal hlubokým sněhem. A to jsem si vždycky vzpomněl na Zátopka, protože jsem o něm kdysi četl, že součástí jeho tréninku bývalo běhání ve vojenských půllitrech právě hlubokým sněhem. To jsem někde četl jako kluk,

A v Americe při natáčení jste jako „český Marlon Brando“ poznal nějakého slavnějšího sportovce?

Ne. Já jen obdivuji všelijaké sportovce z dálky, z televize. S žádným aktivním se neznám.

Chtěl jste si někdy zahrát nějakou sportovní roli, která se čas od času objeví?

Objeví, ale ne pro někoho, komu je sedmdesát čtyři a půl. Takový herec je rád, že se vůbec objeví nějaká role, natož pak, aby si vybíral. Nemůže říct – chci hrát jenom kuchaře, nebo chci hrát jenom běžce. Takže si nedělejte růžové představy. Končím! Mějte se bezvadně. ▲

JAN TŘÍSKA

herec, 74 let, bydlí v Los Angeles, manželka Karla Chadimová, dcery Karla a Jana.

divadla: Národní divadlo (Bílá nemoc, Maryša, Romeo a Julie), Divadlo Za branou, Městská divadla pražská, New York Public Theatre (Mistr a Markétka), Yale Repertory theatre (Largo Desolato), Letní Sheepspeareovské slavnosti (Král Lear), Divadlo Na Jezerce (Kumšt)

filmy: Kde alibi nestačí, Hvězda zvaná Plyněk, Klapzubova jedenáctka, Lidé z maringotek, Slečna Golem, Radúz a Mahulena, Lid versus Larry Flynt, Highlander, Rudí, Ronin, Ragtime, Obecná škola, Želary, Horem pádem, Jedna ruka netleská, Máj, Šílení, Odcházení

seriály: Záhada hlavolamu, F. L. Věk, 30 případů majora Zemana

sport: kondiční běžec, kdysi cyklista

Fotogalerii a reportáž o tom, jak vznikl rozhovor, najdete na webu behej.com

Radúz a mahulena

Obecná škola

Jedna ruka netleská

Král Lear

Kumšt